

Co-funded by
the European Union

Λευκή Βίβλος για τη Γλωσσική Πολιτική

Συντονισμός

María Luisa Pérez Cañado

Μέλη

Jonas Ålander

Encarnación Almazán Ruiz

Joaquín Cruz Trapero

Bice Della Piana

Benjamin Depauw

Grace Dolcini

Sofia Galderisi

Susanne Hecht

Kristina Kulikauskienė

Antroulla Papakyriakou

Codrut Serban

Renáta Tomášková

Avra Xepapadaku

Μετάφραση

Antroulla Papakyriakou

Avra Xepapadaku

Ιούνιος 2024

ERASMUS-EDU-2023-EUR-UNIV

Project 101124794

neolaiacampus.eu

Περιεχόμενα

Συνοπτική Παρουσίαση

1. Εισαγωγή και πλαίσιο (σ. 1)
2. Προκλήσεις (σ. 2)
3. Τρόποι προώθησης (σσ. 2–6)
4. Συμπεράσματα (σ. 7)

Λευκή Βίβλος

1. Εισαγωγή και πλαίσιο (σσ. 8–9)
2. Προκλήσεις (σσ. 10–11)
3. Τρόποι προώθησης (σσ. 12–17)
4. Συμπεράσματα (σ. 18)

Βιβλιογραφία

(σσ. 19–22)

Συνοπτική Παρουσίαση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, το αίτημα για διεθνοποίηση¹ καθίσταται ολοένα και πιο επιτακτικό μεταξύ των Ευρωπαϊκών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ). Η δημιουργία του ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΗΕΑ), η διεύρυνση των πολιτικών πρόσβασης στο πανεπιστήμιο, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, αλλά και η αυξανόμενη μεταναστευτική κίνηση έχουν οδηγήσει σε μία εις βάθος αναθεώρηση του ρόλου των ξένων γλωσσών στην κατά κυριολεξία διεθνή τριτοβάθμια εκπαίδευση του 21ου αιώνα (Bazo et al., 2017).

Στο πλαίσιο αυτό, η αγγλική έχει καθιερωθεί ευρέως ως *lingua franca*, ενώ τα ευρωπαϊκά ΑΕΙ καλούνται να ισορροπήσουν ανάμεσα σε δύο φαινομενικά αντιφατικές αλλά συμπληρωματικές πραγματικότητες: α) την ανάγκη για ισχυρά προγράμματα διδασκαλίας μέσω της αγγλικής (ΔΜΑ), και β) το αίτημα για την προώθηση πολυγλωσσικών και διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών πολιτικών προκειμένου να ισοσκελιστεί η υπέρμετρη αγγλοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Τα πανεπιστήμια που συμμετέχουν στη συμμαχία NEOLAIA επιδιώκουν να ισορροπήσουν τους δύο κρίσιμους αυτούς παράγοντες, οι οποίοι διαμορφώνουν το παρόν και το μέλλον της διεθνοποίησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρότι αντιπροσωπεύουν ποικιλόμορφες γλωσσικές πραγματικότητες, συνάμα συνδέονται μέσα στη διαφορετικότητά τους χάρη στην ισχυρή τους δέσμευση για την εφαρμογή πρακτικών διεθνοποίησης, για τη διαχείριση των σύγχρονων προκλήσεων στον τομέα της γλωσσικής πολιτικής, ενώ υπηρετούν ένα κοινό όραμα για το μέλλον του χώρου της ανώτατης εκπαίδευσης.

Ο στόχος της παρούσας *Λευκής Βίβλου* είναι να προσδιορίσει τις ως άνω προκλήσεις και να υποδείξει εποικοδομητικές πρακτικές για την αντιμετώπιση των πιθανών εμποδίων και δυσχερειών, μέσω συγκεκριμένων δράσεων, ορόσημων και παραδοτέων που περιλαμβάνονται στην Ενότητα Εργασίας 7. Θα ήταν ευχής έργον, εάν η βάση αναφοράς της γλωσσικής πολιτικής που περιγράφεται στη *Λευκή Βίβλο* χρησιμεύσει ως θεμέλιο για τη διαμόρφωση και εφαρμογή εναρμονισμένων γλωσσικών πολιτικών στα ιδρύματά μας και αποτελέσει εφελκυστήρα για τη δημιουργία ενός *Κοινού Καταστατικού Χάρτη της NEOLAIA αναφορικά με τη Γλωσσική Πολιτική και για τα Κριτήρια Πιστοποίησης Προσωπικού*.

“

Οι πανεπιστημιακοί φορείς που συμμετέχουν στη συμμαχία NEOLAIA επιδιώκουν να επιτύχουν μία λεπτή ισορροπία μεταξύ της ανάγκης για ισχυρά προγράμματα ΔΜΑ και του αιτήματος για προώθηση πολυγλωσσικών και διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών πολιτικών που αποτρέπουν την υπέρμετρη αγγλοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

¹ Σύμφωνα με τους de Wit et al. (2015, σ. 29), διεθνοποίηση είναι η σκόπιμη διαδικασία ενσωμάτωσης μίας διεθνούς, διαπολιτισμικής ή παγκόσμιας διάστασης στον σκοπό, τις λειτουργίες και την παροχή της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης και της έρευνας για όλους τους φοιτητές και το προσωπικό και για να υπάρξει ουσιαστική συμβολή στην κοινωνία.

2. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Η καταγραφή² των τρεχουσών πρακτικών διεθνοποίησης στα πανεπιστήμια της NEOLAIa οδήγησε στη διατύπωση μιας σειράς προβληματισμών, οι οποίοι αναφέρονται σε οκτώ τομείς και συμπίπτουν με σημαντικές ελλείψεις που έχουν εντοπιστεί και από την επίσημη βιβλιογραφία:

1. Έλλειψη επίσημης γλωσσικής πολιτικής.
2. Έλλειψη συνεκτικής βάσης αναφοράς για τη γλωσσική επάρκεια των εκπαιδευτικών.
3. Απουσία μεθοδολογικής κατάρτισης σε μαθήματα ΔΜΑ.
4. Ανεπάρκεια πλαισίων αξιολόγησης ποιότητας για την αποτίμησή τους.
5. Ανεπαρκή κίνητρα.
6. Επιφυλακτικότητα ενδιαφερομένων μερών.
7. Ισχνή προσέλκυση διεθνών ερευνητών, θέματα σχετικά με δημοσιεύσεις και παρουσιάσεις στην αγγλική και έλλειψη αναλυτικών μελετών προσανατολισμένων στις εκάστοτε συνθήκες λειτουργίας και στην ιδιαίτερη φυσιογνωμία του κάθε ιδρύματος.
8. Ηγεμονία της αγγλικής.

3. ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ

Βάσει της καταγραφής των τρεχουσών πρακτικών, καθώς και των αποτελεσμάτων της επίσημης έρευνας που πραγματοποιήσαμε, και ακολουθώντας τις συστάσεις της CRUE (Conferencia de Rectores de las Universidades Españolas) (Bazo et al., 2017), τα ιδρύματά μας οραματίζονται ένα σαφές σύνολο προτάσεων και παραινήσεων, που διαρθρώνονται σε τρεις κύριους πυλώνες (πιστοποίηση, εκπαίδευση, και κίνητρα) για καθεμία από τις τρεις κύριες ομάδες ενδιαφερομένων: το διδακτικό προσωπικό, το φοιτητικό σώμα και το διοικητικό προσωπικό.

² Οι κύριες προκλήσεις, οι βέλτιστες πρακτικές και οι τομείς για περαιτέρω εργασία όσον αφορά τις πρακτικές διεθνοποίησης σε κάθε πανεπιστήμιο της NEOLAIa έχουν εντοπιστεί και συζητηθεί.

3.1. Πιστοποίησηση

3.1.1. Διδακτικό προσωπικό

1. Καθιέρωση ενός κοινού απαραίτητου υποβάθρου γλωσσομάθειας για το διδακτικό προσωπικό, προκειμένου να διασφαλιστεί η ικανότητά του να διδάξει μαθήματα σε ξένη γλώσσα.
2. Εξασφάλιση ότι αυτό το βασικό υπόβαθρο πιστοποιείται επαρκώς μέσω κοινώς αναγνωρισμένων επίσημων φορέων, περιορίζοντας άλλους μηχανισμούς που είχαν περιστασιακά επιστρατευθεί για την πιστοποίηση του επιπέδου γλωσσομάθειας.
3. Εφαρμογή ενός οριζόντιου και αυτοματοποιημένου συστήματος αναγνώρισης του επιπέδου γλωσσομάθειας σε όλα τα πανεπιστήμια της NEOLAIa.
4. Κατάρτιση ενός κοινού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας για όλη τη NEOLAIa, το οποίο οι διδάσκοντες και διδάσκουσες πρέπει να αποκτήσουν για να είναι σε θέση να διδάξουν μαθήματα σε ξένη γλώσσα.
5. Διεύρυνση του φάσματος των μαθημάτων που διδάσκονται σε γλώσσες πέραν της αγγλικής μέσω των Κέντρων Σύγχρονων Γλωσσών που είναι συνδεδεμένα με κάθε πανεπιστήμιο της NEOLAIa.
6. Αύξηση του αριθμού των μαθημάτων/γνωστικών αντικειμένων/ολοκληρωμένων προγραμμάτων σπουδών, που διδάσκονται σε ξένη γλώσσα.
7. Επέκταση του αριθμού των γλωσσών μέσω των οποίων προσφέρονται τα εν λόγω μαθήματα/γνωστικά αντικείμενα/προγράμματα σπουδών, πέραν της ΔΜΑ.
8. Χάραξη κοινών κατευθυντήριων γραμμών για Σχολές που επιθυμούν να αυξήσουν τον αριθμό των δίγλωσσων μαθημάτων/γνωστικών αντικειμένων/προγραμμάτων σπουδών, προκειμένου να διευκολυνθεί ο σχεδιασμός, η πιστοποίηση και η υλοποίησή τους.
9. Κατάρτιση και εφαρμογή ενός συστήματος διασφάλισης ποιότητας μέσω του οποίου θα διασφαλίζεται η ορθή λειτουργία των δίγλωσσων μαθημάτων/γνωστικών αντικειμένων/προγραμμάτων σπουδών.

10. Στήριξη και ανάπτυξη των εθνικών γλωσσών, όταν και όπου είναι απαραίτητο.

3.1.2. Φοιτητικό Σώμα

1. Συνιστάται ένα ελάχιστο επίπεδο γλωσσικής επάρκειας για την πρόσβαση ή/και την απόκτηση πτυχίου, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού.
2. Εξασφάλιση ότι αυτό το βασικό επίπεδο πιστοποιείται επαρκώς μέσω κοινώς αναγνωρισμένων επίσημων φορέων.
3. Αύξηση της προσφοράς μαθημάτων ή σεμιναρίων σε ξένες γλώσσες πέραν της αγγλικής μέσω των Κέντρων Σύγχρονων Γλωσσών που είναι συνδεδεμένα με κάθε πανεπιστήμιο της NEOLAIa.
4. Αύξηση του ποσοστού των πιστωτικών μονάδων που αφιερώνονται στη γλωσσική επάρκεια στα επίσημα προγράμματα σπουδών.
5. Θέσπιση, όπου είναι δυνατό, υποχρεωτικών μαθημάτων, θεματικών ενοτήτων ή εξαμήνων στην αγγλική γλώσσα, ενσωματωμένων στα επίσημα προγράμματα σπουδών.
6. Συμπερίληψη του πιστοποιημένου γλωσσικού επιπέδου των αποφοίτων στο Ευρωπαϊκό Παράρτημα Διπλώματος (*European Diploma Supplement/EDS*) και αναγραφή της συμμετοχής τους σε δίγλωσσα προγράμματα.

3.1.3. Διοικητικό Προσωπικό

1. Αποτύπωση και ανάλυση των διοικητικών θέσεων στις οποίες είναι απαραίτητη η χρήση ξένων γλωσσών.
2. Διευκόλυνση της πιστοποίησης του γλωσσικού επιπέδου του διοικητικού προσωπικού μέσω επίσημων μηχανισμών.
3. Διερεύνηση της προοπτικής ένταξης της γλωσσομάθειας ως προϋπόθεσης πρόσβασης, ανέλιξης ή προαγωγής για τις συγκεκριμένες θέσεις.
4. Αύξηση της προσφοράς μαθημάτων ή σεμιναρίων σε ξένες γλώσσες, πλην της αγγλικής, μέσω των Κέντρων Σύγχρονων Γλωσσών που είναι συνδεδεμένα με κάθε πανεπιστήμιο της NEOLAIa.

3.2. Εκπαίδευση

3.2.1. Διδακτικό Προσωπικό

1. Προσφορά προγραμμάτων καλλιέργειας και βελτίωσης γλωσσικών δεξιοτήτων για το προσωπικό που υλοποιεί ή επιθυμεί να υλοποιήσει μαθήματα σε άλλη γλώσσα σε σταθερή και συστηματική βάση. Αυτά τα προγράμματα θα πρέπει να καλύπτουν:

- Γλωσσικές πτυχές.
- Μεθοδολογικές προσεγγίσεις με επίκεντρο τον μαθητή και τα νέα τεχνολογικά περιβάλλοντα μάθησης.
- Θεωρητικές βάσεις για τη δίγλωσση και πολυγλωσσική εκπαίδευση.
- Αντιμετώπιση της πολυμορφίας στην πολυγλωσσική εκπαίδευση.
- Ευθυγράμμιση διδασκαλίας και αξιολόγησης.

2. Θέσπιση επιλογών συμβουλευτικής και ανατροφοδότησης.

3. Καθιέρωση προγράμματος καθοδήγησης από μέντορα και διδασκαλίας.

4. Παροχή επιπρόσθετης υποστήριξης για τα μαθήματα που υλοποιούνται μέσω άλλης γλώσσας, με τη συμβολή των βοηθών γλωσσομάθειας.

5. Ενίσχυση όλων των ως άνω επιλογών στα αγγλικά και σταδιακή διεύρυνση και εφαρμογή τους σε άλλες ξένες γλώσσες.

6. Παροχή αυξημένων ευκαιριών για την πραγματοποίηση διεθνών εκπαιδευτικών επισκέψεων σε άλλα πανεπιστήμια.

7. Αύξηση και ενδυνάμωση των προγραμμάτων κινητικότητας που προσφέρουν γλωσσική εκπαίδευση στο εξωτερικό.

8. Δημιουργία διατμηματικών Εντατικών Μικτών Προγραμμάτων (*Blended Intensive Programmes - BIPs*) με στόχο την προώθηση της διεθνοποίησης.

9. Διαμόρφωση ενός κοινού συστήματος αξιολόγησης ποιότητας για τα προσφερόμενα μαθήματα.

10. Καθιέρωση ενός ισχυρού, κοινού συστήματος πρόσληψης/πρόσκλησης επισκεπτών καθηγητών/επισκεπτριών καθηγητριών.

11. Αναλυτική διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών με γνώμονα το περιεχόμενο, βάσει των οποίων θα σχεδιαστούν ειδικώς προσαρμοσμένα μαθήματα.

3.2.2. Φοιτητικό Σώμα

1. Αύξηση του αριθμού των προσφερόμενων προσαρμοσμένων μαθημάτων για την ενίσχυση γλωσσικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- Έμφαση στις παραγωγικές δεξιότητες και, ιδιαίτερα, στην προφορική έκφραση.
- Προφορά.
- Ακαδημαϊκή γραφή.
- Τήρηση σημειώσεων.
- Μαθήματα σχετιζόμενα με συγκεκριμένες θεματικές και γνωστικές περιοχές.
- Διαπολιτισμική επάρκεια.

2. Προσφορά μαθημάτων γλωσσικής εμβάπτισης.

3. Παροχή συμπληρωματικών γλωσσικών μαθημάτων στο εξωτερικό.

4. Ενίσχυση των ευκαιριών συμμετοχής σε προγράμματα κινητικότητας για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες.

3.2.3. Διοικητικό Προσωπικό

1. Προσφορά συγκεκριμένων μαθημάτων με έμφαση στην προφορική επικοινωνία.

2. Παροχή συγκεκριμένων μαθημάτων με έμφαση στη γραπτή επικοινωνία.

3. Οργάνωση επισκέψεων σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.

4. Προώθηση της συμμετοχής σε προγράμματα κινητικότητας και ανάληψη πρωτοβουλιών διεθνοποίησης στο εσωτερικό των ιδρυμάτων.

3.3. Κίνητρα

3.3.1. Διδακτικό προσωπικό

1. Παροχή πρόσθετης υποστήριξης στην τάξη από βοηθούς γλωσσομάθειας.
2. Προσφορά υποστήριξης και καθοδήγησης για τις Σχολές που επιθυμούν να καταρτίσουν ή να επεκτείνουν προγράμματα σπουδών στα αγγλικά ή σε άλλη ξένη γλώσσα.
3. Ενίσχυση των προγραμμάτων ανανέωσης γλωσσικών δεξιοτήτων και παροχή κινήτρων για δημοσιεύσεις στα αγγλικά και σε άλλες ξένες γλώσσες.
4. Εντατικοποίηση των προσφερόμενων επιλογών επιμόρφωσης.
5. Αύξηση των ευκαιριών συμμετοχής σε προγράμματα κινητικότητας που παρέχουν γλωσσική και μεθοδολογική εκπαίδευση στο εξωτερικό.
6. Κίνητρα για παρακολούθηση μαθημάτων και επιμορφωτικών σεμιναρίων με σκοπό την πρόσληψη, ανέλιξη πιστοποίηση και προαγωγή.
7. Διευκόλυνση χρηματοδότησης για τη συμμετοχή σε προγράμματα επανεκπαίδευσης γλωσσικών και μεθοδολογικών δεξιοτήτων.
8. Μείωση των τελών, διδάκτρων και παραβόλων για τη συμμετοχή στις εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας και διασφάλιση της πιστοποίησης γλωσσικής επάρκειας σε κάθε πανεπιστήμιο.
9. Προσφορά οικονομικής υποστήριξης για την αγορά υλικών και πόρων σε ξένη γλώσσα.
10. Παροχή, όπου είναι δυνατόν, αυξημένων αποδοχών για εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται στη διδασκαλία δίγλωσσων ή πολύγλωσσων προγραμμάτων.
11. Διασφάλιση συστήματος μείωσης διδάκτρων για την υλοποίηση διδακτικών αντικειμένων που διδάσκονται στα αγγλικά ή σε άλλη ξένη γλώσσα.
12. Μείωση του μεγέθους των δίγλωσσων/πολύγλωσσων ομάδων και άρση των περιορισμών του ελαχίστου αριθμού συμμετεχόντων φοιτητών και φοιτητριών σε γλωσσικά μαθήματα.
13. Προτεραιότητα σε εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσα προγράμματα για την απόκτηση ανταγωνιστικών χρηματοδοτήσεων και υποτροφιών, μαθημάτων ή προγραμμάτων διεθνούς κινητικότητας εντός κάθε πανεπιστημίου.
14. Αύξηση του αριθμού των διδακτικών αντικειμένων που παρέχονται στην αγγλική ή άλλη ξένη γλώσσα, επέκτασή τους σε ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών και εφαρμογή τους ανεξάρτητα από τη συμμετοχή ξένων φοιτητών.
15. Ενίσχυση της ενημέρωσης αναφορικά με τα οφέλη της δίγλωσσης/πολύγλωσσης εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα.

3.3.2. Φοιτητικό Σώμα

1. Προσφορά πλήρως επιδοτούμενων μαθημάτων ξένων γλωσσών ή μαθημάτων με μειωμένα δίδακτρα για φοιτητές και φοιτήτριες, κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο πανεπιστήμιο.
2. Μείωση ή εξάλειψη παραβόλων ή άλλων τελών για τη συμμετοχή σε εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας.
3. Παροχή εισαγωγικών μαθημάτων για φοιτητές και φοιτήτριες που ξεκινούν να φοιτούν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσα προγράμματα σπουδών.
4. Δημιουργία πρακτικών γλωσσικής υποστήριξης για φοιτητές και φοιτήτριες που συμμετέχουν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσα προγράμματα σπουδών.
5. Σύναψη συνεργασιών μεταξύ αλλοδαπών και γηγενών φοιτητών μέσω του μοντέλου tandem και διοργάνωση δράσεων γλωσσικής ανταλλαγής.
6. Προώθηση του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μητρικής Γλώσσας και της Ευρωπαϊκής Ημέρας Γλωσσών.
7. Προτεραιότητα σε φοιτητές και φοιτήτριες που συμμετέχουν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσα προγράμματα σπουδών αναφορικά με την πρόσβασή τους σε προγράμματα κινητικότητας για σπουδές και πρακτική άσκηση Erasmus+ και άλλα προγράμματα διεθνούς κινητικότητας.
8. Προσφορά οργανικής υποστήριξης για τη διεύρυνση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών μέσω ενός συστήματος το οποίο θα έχει τη δυνατότητα να συνδυάζει περιπτώσεις φοιτητών προερχόμενων από διαφορετικά προγράμματα σπουδών και να τους κατανέμει σε οικονομικά αποδοτικές ομάδες, με στόχο τη διευκόλυνση της παρακολούθησης και της συμμετοχής.
9. Περαιτέρω προώθηση ήδη υφιστάμενων διεθνών προγραμμάτων κινητικότητας, όπως οι Βασικές Δράσεις.

3.3.3. Διοικητικό Προσωπικό

1. Έκπτωση ή εξάλειψη διδασκτρων, παραβόλων ή άλλων τελών για τη συμμετοχή σε μαθήματα γλωσσικής εκπαίδευσης και εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας.
2. Προώθηση της πιστοποίησης γλωσσικής επάρκειας του διοικητικού προσωπικού στα πανεπιστήμια της συμμαχίας NEOLAIa.
3. Συμπερίληψη της γλωσσικής πιστοποίησης (B2-C1-C2) και της παρακολούθησης μαθημάτων μεταξύ των κριτηρίων που εφαρμόζονται σε κρίσεις και αξιολογήσεις που αποσκοπούν στην πρόσληψη, ανέλιξη και προαγωγή του διοικητικού προσωπικού.
4. Προτεραιότητα στο προσωπικό με αναγνωρισμένο επίπεδο γλωσσομάθειας και πριμοδότησή του στο πλαίσιο υποτροφιών, μαθημάτων και διεθνών προγραμμάτων κινητικότητας που προσφέρονται από τα πανεπιστήμιά μας.
5. Διευκόλυνση της παρακολούθησης μαθημάτων γλωσσικής πιστοποίησης από το διοικητικό προσωπικό κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες.
6. Περαιτέρω προώθηση ήδη υφιστάμενων διεθνών προγραμμάτων κινητικότητας, όπως οι Εβδομάδες Προσωπικού.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα *Λευκή Βίβλος* για τη Γλωσσική Πολιτική της πανεπιστημιακής συμμαχίας NEOLAIa αποτελεί μια ρητή δήλωση της αποστολής της σχετικά με τον ρόλο των γλωσσών, της διδασκαλίας μέσω Αγγλικών, της πολυγλωσσίας και της διαπολιτισμικότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Βασισμένο στην εις βάθος καταγραφή προηγούμενων πρακτικών διεθνοποίησης εντός των πανεπιστημίων της NEOLAIa και στην εκτενή ανάλυση της τελευταίας εξειδικευμένης βιβλιογραφίας επί του θέματος, το έγγραφο αυτό μας επέτρεψε να καθορίσουμε την αρχική βάση αναφοράς από την οποία εκκινούμε (με πέντε κύριες κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες έχουν αναγνωριστεί εντός των σχεδίων διεθνοποίησης της NEOLAIa), να προσδιορίσουμε τους κύριους προβληματισμούς που επηρεάζουν την γλωσσική πολιτική στα ιδρύματά μας (οι οποίες εστιάζουν σε οκτώ κύριους τομείς) και να χαράξουμε τις μελλοντικές μας πορείες προς την

πρόοδο (σε τρεις κύριους άξονες –πιστοποίηση, εκπαίδευση και κίνητρα– και για τρεις κύριους φορείς – διδακτικό προσωπικό, φοιτητικό σώμα και διοικητικό προσωπικό).

Η πανεπιστημιακή συμμαχία NEOLAIa υποστηρίζει όλες τις δράσεις που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο, τις οποίες σκοπεύει να τις εφαρμόσει μέσω των επιμέρους εργασιών, οροσήμων και παραδοτέων που προβλέπονται στην Ενότητα Εργασίας 7. Ευελπιστούμε ότι οι συστάσεις που περιγράφονται σε αυτό το έγγραφο και οι πρωτοβουλίες που θα υλοποιηθούν μέσω της Ενότητας Εργασίας 7 θα λειτουργήσουν ως θεμέλια για μια εναρμονισμένη γλωσσική πολιτική μεταξύ των ιδρυμάτων μας και θα θέσουν τη βάση για την καθιέρωση συγκεκριμένων μέτρων που θα επιτρέψουν στη διεθνοποίηση να πορευθεί σταθερά και απρόσκοπτα εντός της Συμμαχίας NEOLAIa.

NEOLAIa

OLAIANE

IANEOLA

Λευκή Βίβλος για τη Γλωσσική Πολιτική

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, το αίτημα για διεθνοποίηση καθίσταται ολοένα και πιο επιτακτικό μεταξύ των Ευρωπαϊκών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ). Η δημιουργία του ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΗΕΑ), η επέκταση των πολιτικών πρόσβασης στο πανεπιστήμιο, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, αλλά και η αυξανόμενη μεταναστευτική κίνηση έχουν οδηγήσει σε μία εις βάθος αναθεώρηση του ρόλου των ξένων γλωσσών στην κατά κυριολεξία διεθνή τριτοβάθμια εκπαίδευση του 21ου αιώνα (Bazo et al., 2017).

Η εξέχουσα θέση της αγγλικής ως κυρίαρχης ακαδημαϊκής γλώσσας στην ατζέντα της διεθνοποίησης έχει προσφέρει ένα ισχυρό έρεισμα για τη ΔΜΑ (EMI)³ στην πλειονότητα των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ενισχυμένη από τρεις κύριους παράγοντες (Dalton-Puffer, 2012), η ΔΜΑ έχει προσφάτως περαιτέρω γιγαντωθεί, παρουσιάζοντας μια εκθετική ανάπτυξη που «είναι απίθανο να αντιστραφεί στο άμεσο μέλλον» (Macaro, 2019, σ. 232):

• **Στρατηγικά κίνητρα:** Η διδασκαλία μέσω αγγλικών θεωρείται προέκταση της Σύμβασης της Μπολόνιας (Karakas, 2017; Smit & Dafouz, 2012) και, ως εκ τούτου, στοχεύει στην προσέλκυση διεθνών φοιτητών και προσωπικού (O'Dowd, 2018; van der Worp, 2017), την αύξηση του αριθμού εγγραφών (Tsui, 2018), την παροχή διεθνούς προβολής στα ιδρύματα (Margie & Vodopija-Krstanovic, 2018) και, κατ' επέκταση, τη βελτίωση του κύρους τους στους πανεπιστημιακούς πίνακες κατάταξης (Briggs et al., 2018; Doiz & Lasagabaster, 2018; Kim et al., 2018; Ozer & Bayram, 2019).

• **Παιδαγωγικοί λόγοι:** Επηρεάζουν κυρίως τις προσδοκίες των φοιτητών και φοιτητριών για μία σταδιοδρομία στη διεθνή και ολοένα πιο παγκοσμιοποιημένη αγορά εργασίας. Οι λόγοι αυτοί επιτάσσουν την ανάγκη διαμόρφωσης ενός αντίστοιχου εκπαιδευτικού συστήματος διεθνούς εμβέλειας (Briggs et al., 2018; Bukve, 2018; Karakas, 2017), το οποίο να στοχεύει στην ανάπτυξη της γλωσσικής επάρκειας (κυρίως της αγγλικής) και συγχρόνως στην ανάπτυξη του μη γλωσσικού αντικειμένου (Civan & Coşkun, 2016; Doiz & Lasagabaster, 2018; O'Dowd, 2018). Επιπλέον, η αυξημένη κινητικότητα προσφέρει ευκαιρίες για την ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων, οι οποίες θεωρούνται περιζήτητες στις σημερινές πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Οι δεξιότητες αυτές εμπεριέχονται στον όρο «διεθνοποίηση κατ' οίκον» (Beelen & Jones, 2015; Dafouz & Camacho-Minano, 2016; de Wit et al., 2015).

• **Ουσιαστικοί παράγοντες:** Πρόκειται για μία ρεαλιστική ομάδα κινήτρων, η οποία σχετίζεται με τη θέση και τον ρόλο της αγγλικής ως *lingua franca* της ακαδημαϊκής επικοινωνίας. Περιλαμβάνει την παροχή των εργαλείων που χρειάζονται οι φοιτητές/φοιτήτριες και οι εκπαιδευτικοί, προκειμένου να κατανοήσουν την επιστημονική αιχμή, η οποία δημοσιεύεται και διαχέεται κατά το έθος στην αγγλική γλώσσα, αποσκοπώντας στην ανάπτυξη της διεθνούς έρευνας, στην ενίσχυση της διακρατικής δικτύωσης (Dafouz & Camacho-Minano, 2016), καθώς και στην προώθηση της διάχυσης της γνώσης (Tuomainen, 2018).

Παράλληλα, αυξάνεται η ευαισθητοποίηση αναφορικά με την ανάγκη αντιμετώπισης της υπέρμετρης αγγλοποίησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης μέσω της προώθησης της πολυγλωσσικής και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης⁴ (βλ. Σύσταση CM/Rec 2002-1 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης). Πράγματι, ο στόχος της μητρικής γλώσσας + 2, που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2002,

³ Τέσσερα κριτήρια χαρακτηρίζουν τη διδασκαλία μέσω αγγλικών (EMI) (Dearden & Macaro, 2016; Pecorari & Malmström, 2018): Τα αγγλικά αποτελούν γλώσσα-όχημα της διδασκαλίας, δεν αποδίδεται κάποια συγκεκριμένη μεθοδολογία σε αυτήν, συνδέεται κυρίως με την Ανώτατη Εκπαίδευση, ενώ η γλωσσική ανάπτυξη δεν είναι από μόνη της κύριος επιδιωκόμενος στόχος, κάτι που τη διαφοροποιεί από το μοντέλο CLIL (Content and Language Integrated Learning) και από το μοντέλο ICLHE (Integrating Content and Language in Higher Education), γεγονός που την καθιστά πιο κατάλληλη επιλογή για τα περισσότερα πανεπιστημιακά περιβάλλοντα (Schmidt-Unterberger, 2018).

⁴ Σύμφωνα με τον συνοδευτικό τόμο του ΚΕΠΑ (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2020), αντιλαμβανόμαστε την πολλαπλογλωσσία (*plurilingualism*) ως το δυναμικό και αναπτυσσόμενο γλωσσικό ρεπερτόριο ενός μεμονωμένου χρήστη/μαθητή. Με τη σειρά της, η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποσκοπεί στο να παρέχει στους μαθητές τις ικανότητες που απαιτούνται για να λειτουργούν αποτελεσματικά ως πολίτες σε ποικιλόμορφες κοινωνίες (Heggernes, 2021, σ. 2).

επικαιροποιήθηκε προσφάτως, τοποθετώντας τη γλωσσική ποικιλότητα των Ευρωπαίων πολιτών στο επίκεντρο της πολιτικής του και ενθαρρύνοντας την εκμάθηση όλων των γλωσσών, και όχι αποκλειστικά της μητρικής και της αγγλικής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ EACEA/Eurydice, 2023). Σε αυτό το πλαίσιο, πρωτοβουλίες όπως η Διακήρυξη για την *Πολυγλωσσία στην Ανώτατη Εκπαίδευση*, που συντάχθηκε από την Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Κοινωνίας Πολιτών για την Πολυγλωσσία (European Civil Society Platform for Multilingualism/ ECSPM)⁵, το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (CEFR) (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001) ή το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες - Επεξηγηματικές Σημειώσεις (CEFR-CV) (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2020) επιδιώκουν να προστατεύσουν και να υποστηρίξουν τη χρήση πολλών γλωσσών στην έρευνα και τις δημοσιεύσεις, τη διδασκαλία και τη μάθηση, καθώς και την επικοινωνία, και να εξασφαλίσουν και να ενισχύσουν την πολυγλωσσία, ιδιαίτερα στη διδασκαλία, τη μάθηση και τη διακρατική ερευνητική συνεργασία.

Τα πανεπιστήμια που απαρτίζουν τη Συμμαχία NEOLAIa⁶ επιδιώκουν να ισορροπήσουν μεταξύ αυτών των δύο κρίσιμων παραγόντων, οι οποίοι διαμορφώνουν το παρόν και το μέλλον της διεθνοποίησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντιπροσωπεύουν ποικιλόμορφες γλωσσικές πραγματικότητες, οι οποίες συνοψίζονται γύρω από τρία κύρια σενάρια: α) χαμηλό επίπεδο γνώσης της αγγλικής γλώσσας, το οποίο εμποδίζει την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας μέσω αγγλικής, ένα αίτημα που δεν αποτελεί απειλή για τη μητρική γλώσσα· β) άριστη γνώση της αγγλικής που δέπει όλους τους τομείς και απαιτεί προστασία των λιγότερο διαδεδομένων μητρικών γλωσσών· και γ) μια ισχυρή μητρική γλώσσα η οποία, ωστόσο, προσπαθεί να προστατευθεί από τον κίνδυνο της υπέρμετρης αγγλοποίησης.

Παρά τις διαφοροποιημένες αυτές εκτιμήσεις της εκάστης γλωσσικής πραγματικότητας, η πανεπιστημιακή συμμαχία NEOLAIa είναι ενωμένη στην πολυμορφία της μέσω της σταθερής δέσμευσής της στις πρακτικές

διεθνοποίησης και στα κοινά σχέδια δράσης, τα οποία βασίζονται σε πέντε κύριους άξονες:

- Ενσωμάτωση της διεθνοποίησης στα προγράμματα σπουδών μέσω της ανάπτυξης πολυγλωσσικών και διαπολιτισμικών μεθόδων διδασκαλίας, διεύρυνση της προσφοράς μαθημάτων στην αγγλική και άλλες γλώσσες (σε όλα τα επίπεδα: Πτυχίο, Μεταπτυχιακό και Διδακτορικό) και καθιέρωση υποχρεωτικών εξαμήνων/μαθημάτων στην αγγλική για το φοιτητικό σώμα.
- Προσφορά γλωσσικών μαθημάτων και σεμιναρίων για την ακαδημαϊκή κοινότητα, τη φοιτητική κοινότητα και το διοικητικό προσωπικό.
- Προώθηση της κινητικότητας του προσωπικού (ακαδημαϊκού και διοικητικού) και των φοιτητών/φοιτητριών, τόσο σε διά ζώσης όσο και σε εξ αποστάσεως μορφή.
- Εμβάθυνση και διεύρυνση θεσμικών συνεργασιών και ανταλλαγών σε διεθνές επίπεδο.
- Συνέχιση και επέκταση της διεθνούς έρευνας μέσω επιστημονικών δικτύων συνεργασίας.

Ωστόσο, παρά τα αποφασιστικά βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί προς την κατεύθυνση της διεθνοποίησης από τα πανεπιστήμια της συμμαχίας NEOLAIa, η από κοινού καταγραφή των τρεχουσών πρακτικών διεθνοποίησης έχει αποκαλύψει έναν αριθμό δυσχερειών, με τις οποίες η πολιτική διεθνοποίησης της συμμαχίας μας εξακολουθεί να αντιπαλεύει. Τα ακανθώδη αυτά σημεία ευθυγραμμίζονται με τις κύριες προκλήσεις που εντοπίζονται στη σχετική επίσημη βιβλιογραφία. Ο σκοπός της παρούσας *Λευκής Βίβλου* είναι ακριβώς να εντοπίσει αυτά τα επίμαχα ζητήματα και να υποδείξει τρόπους για την αντιμετώπιση των πιθανών αρνητικών τους επιπτώσεων. Η προσέγγισή μας βασίζεται σε τρεις κύριους πυλώνες (πιστοποίηση, εκπαίδευση και κίνητρα) για έκαστο εκ των κυρίων φορέων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (διδακτικό προσωπικό, φοιτητικό σώμα και διοικητικό προσωπικό). Η *Λευκή Βίβλος* θα ολοκληρωθεί περιγράφοντας πώς οι προτεινόμενες στρατηγικές δράσης θα υλοποιηθούν μέσω των συγκεκριμένων εργασιών, οροσήμων και παραδοτέων που περιλαμβάνονται στην Ενότητα Εργασίας 7. Θα ήταν ευχής έργον, εάν η βάση αναφοράς για τη γλωσσική πολιτική που περιγράφεται στη *Λευκή Βίβλο*, λειτουργήσει ως θεμέλιο για τη διαμόρφωση και εφαρμογή εναρμονισμένων γλωσσικών πολιτικών στα ιδρύματά μας και αποτελέσει εφελτήριο για τη χάραξη ενός *Κοινού Καταστατικού Χάρτη της NEOLAIa αναφορικά με τη Γλωσσική Πολιτική*.

⁵ Πρβλ. <https://ecspm.org/wp-content/uploads/2023/04/ECSPM-declaration-for-multilingualism-in-HE-20230417.pdf>.

⁶ Πρόκειται για τα Πανεπιστήμια του Μπίλφελντ, της Χαέν, της Λευκωσίας, της Όστραβα, του Έρεμπρο, του Σαλέρνο, της Σουτσεάβα, του Σιάουλιαί και της Τουρ.

2. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Η καταγραφή των τρεχουσών πρακτικών διεθνοποίησης στα πανεπιστήμια της NEOLAIA οδήγησε στον προσδιορισμό μιας σειράς προβληματισμών, που αναφέρονται σε οκτώ τομείς και συμπίπτουν με τις κύριες αδυναμίες και ελλείψεις που έχουν εντοπιστεί και στην επίσημη βιβλιογραφία:

1. Ένα πρώτο σημείο άξιο προσοχής αφορά στην **έλλειψη επίσημης γλωσσικής πολιτικής**. Αυτή η απουσία εναρμονισμένης στρατηγικής που περιέχει συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές, έχει επισημανθεί στην επίσημη βιβλιογραφία ως ένα σημαντικό κενό το οποίο πρέπει να καλυφθεί. Πράγματι, υπάρχουσες μελέτες υποστηρίζουν σθεναρά (Halbach & Lázaro, 2015; Lasagabaster, 2019; O'Dowd, 2018; Pavón, 2020) την ανάγκη διαμόρφωσης μιας ισχυρής στρατηγικής προσέγγισης από πάνω προς τα κάτω για την ομογενοποίηση και τον συντονισμό των γλωσσικών πολιτικών, καθώς και κοινών κατευθυντηρίων γραμμών για τη διδασκαλία μέσω της αγγλικής και την πολυγλωσσία εντός των πανεπιστημίων, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε διεθνές.

2. Η **έλλειψη συνεπούς συστήματος αναφοράς για την γλωσσική επάρκεια των εκπαιδευτικών** είναι μία ακόμη διαρκής αδυναμία που οφείλει να αντιμετωπιστεί. Πράγματι, η ύπαρξη πολλαπλών και ετερόκλητων διαδικασιών (π.χ., συμμετοχή σε περιόδους επιμόρφωσης ή ερευνητικές δραστηριότητες στο εξωτερικό, παρουσίαση επιστημονικών εργασιών), δεν διευκολύνουν το διδακτικό προσωπικό να διδάσκει μαθήματα σε ξένη γλώσσα, καθώς απουσιάζει ένα διαφανές, σταθερό και επίσημο σύστημα πιστοποίησης. Με αυτή την έννοια, εντοπίζεται ένα κενό στη θέσπιση κριτηρίων γλωσσικής και μεθοδολογικής πιστοποίησης, καθώς δεν υφίστανται ρητές και ενιαίες βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι διδάσκοντες και οι διδάσκουσες, εάν προτίθενται να διδάξουν ένα μάθημα στην αγγλική γλώσσα. Αυτή η αδυναμία έχει επίσης αναδειχθεί σε πρόσφατες δημοσιεύσεις (Briggs et al., 2018; Halbach & Lázaro, 2015; Lasagabaster, 2019; Macaro et al., 2018; O'Dowd, 2018). Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ανάγκη να θεσπιστούν κριτήρια για την πιστοποίηση της γλωσσομάθειας αποκτά τώρα ιδιαίτερα επιτακτική σημασία (O'Dowd, 2018).

3. Ένα άλλο σχετιζόμενο ζήτημα που απαιτεί ιδιαίτερη σπουδή αφορά στην **απουσία εκπαίδευσης σε επίπεδο διδακτικής μεθοδολογίας για τα μαθήματα που διδάσκονται στην αγγλική (EMI/DMA)**, τα οποία τείνουν να επικεντρώνονται σχεδόν αποκλειστικά στις γλωσσικές δεξιότητες. Η μεγάλη πλειονότητα των διδασκόντων ομιλεί απταισώς την αγγλική γλώσσα, αλλά στερείται των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική διδασκαλία της. Αυτό έχει εξίσου διαπιστωθεί σε πρόσφατες έρευνες (Ball & Lindsay, 2013; Coits, 2013; Lasagabaster, 2019; O'Dowd, 2018; Pavón & Ellison, 2021; Tuomainen, 2018; Zenkova & Khamitova, 2017). Το ζήτημα της διδακτικής μεθοδολογίας απαιτεί αυξημένη προσοχή επειδή, όπως υποστηρίζει ο Coits (2013), η εισαγωγή της διδασκαλίας μέσω της αγγλικής συνεπάγεται μία σημαντική ανανέωση και επικαιροποίηση της μεθοδολογίας της διδασκαλίας, με την οποία ενδέχεται να μην είναι εξοικειωμένοι/ες οι μη γλωσσικοί διδάσκοντες και διδάσκουσες. Συνεπώς, η γλώσσα και η διδακτική μεθοδολογία πρέπει να αναχθούν σε ισοβαρείς παιδαγωγικούς στόχους στα μαθήματα EMI/DMA και οι πιστοποιήσεις διδακτικής επάρκειας θα πρέπει επίσης να καθιερωθούν παράλληλα με εκείνες της γλωσσικής επάρκειας.

4. Ακόμη και έπειτα από την εφαρμογή των προαναφερθέντων προγραμμάτων σπουδών, παραμένει η **έλλειψη πλαισίου αξιολόγησης ποιότητας για την αποτίμηση της λειτουργίας τους**. Συνεπώς, θα πρέπει να υιοθετηθεί ένα κοινό πρότυπο προς αυτή την κατεύθυνση, με σαφείς δείκτες ελέγχου ποιότητας, που έχουν επικυρωθεί διεξοδικώς και επιτρέπουν στα γνωστικά αντικείμενα, μαθήματα ή προγράμματα σπουδών τα οποία κατακτούν τους ως άνω δείκτες να αποκτήσουν ένα επίσημο πιστοποιητικό ή σφραγίδα ποιότητας. Η πρόταση αυτή συνάδει με τα ευρήματα προηγούμενων μελετών (π.χ., O'Dowd, 2018), οι οποίες τονίζουν την ανάγκη για διασφάλιση ελέγχου ποιότητας στα προγράμματα διδασκαλίας στην αγγλική γλώσσα. (EMI).

5. Μία άλλη συχνά αναφερόμενη πρόκληση που πλήττει την τρέχουσα πρακτική διεθνοποίησης στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής συμμαχίας NEOLAIa αφορά στα **κίνητρα** για συμμετοχή σε ξενόγλωσσα προγράμματα. Μικρός αριθμός κινήτρων έχει καταγραφεί στα ιδρύματά μας, τα οποία συνήθως περιορίζονται σε οικονομικά βοηθήματα για την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και τις εξετάσεις πιστοποίησης, ενώ τυγχάνουν ελάχιστης αναγνώρισης στην ετήσια αξιολόγηση των διδασκόντων και διασκουσών. Πρόσφατη μελέτη που διεξήχθη στο Πανεπιστήμιο της Χαέν (Pérez Cañado, 2020) διαπίστωσε ότι οι διδάσκοντες διεκδικούσαν έξι κύριους τύπους κινήτρων. Αρχικά, επιθυμούσαν επιπρόσθετη υποστήριξη στην τάξη, ιδιαίτερα από φυσικούς ομιλητές της γλώσσας, που θα είναι σε θέση να λειτουργήσουν ως βοηθοί γλωσσομάθειας και να συνδράμουν στη διόρθωση των γραπτών κειμένων. Οι διδάσκοντες επίσης υπογράμμισαν την ανάγκη για εντατικοποίηση της εκπαίδευσης, ειδικά σε προχωρημένα επίπεδα και μέσω εξειδικευμένων ταχύρρυθμων μαθημάτων. Η προσδοκία αυτή συμβαδίζει με την ανάγκη για αύξηση των προγραμμάτων κινητικότητας: οι εκπαιδευτικοί ρητώς εισηγήθηκαν να αυξηθεί η χρηματοδότηση για τη γλωσσική εκπαίδευση, καθώς και για την επιμόρφωση στη διδακτική μεθοδολογία στο εξωτερικό. Οικονομικά κίνητρα επίσης ήρθαν στο προσκήνιο, τόσο αναφορικά με την αύξηση των αποδοχών, όσο και τη δωρεάν χορήγηση μαθημάτων εκμάθησης ξένων γλωσσών και εξετάσεων γλωσσικής επάρκειας. Επιπλέον, απαιτήθηκαν γενναίες εκππτώσεις διδάκτρων, καθώς, κατά την άποψη των ερωτηθέντων, ο τύπος αυτός διδασκαλίας πρέπει να βαρύνει περισσότερο ως δείκτης αξιολόγησης των ατομικών επιτευγμάτων και πιστοποίησης, με στόχο την ακαδημαϊκή εξέλιξη και προαγωγή, αλλά και την προσπάθεια περιορισμού του μεγέθους των δίγλωσσων ομάδων. Τέλος, αξίζει να επισημανθεί ότι οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν την επιθυμία τους να επεκτείνουν τα μαθήματα EMI πέρα από μεμονωμένα αντικείμενα με ξένους φοιτητές: θα επιθυμούσαν να τα δουν να εφαρμόζονται σε ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών με Ισπανούς φοιτητές, προωθώντας έτσι τη διεθνοποίηση στο εσωτερικό (σύμφωνα με την αντίληψη των Beelen & Jones, 2015 και Dafouz & Camacho-Miñano, 2016). Το εν λόγω αίτημα εναρμονίζεται με τις θέσεις του Schmidt-Unterberger (2018) για την ενίσχυση των κινήτρων με αποδέκτες τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες σε δίγλωσσα προγράμματα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

6. Συνυφασμένο με τα προαναφερθέντα κίνητρα είναι το **ζήτημα της αποδοχής** μιας κοινής γλωσσικής πολιτικής από τους εμπλεκόμενους φορείς. Διαπιστώνεται ότι ακόμη εκδηλώνεται αντίσταση απέναντι στην προοπτική να προσφέρονται μαθήματα στην αγγλική ή σε άλλες γλώσσες. Επιπλέον, στα ιδρύματα της πανεπιστημιακής συμμαχίας NEOLAIa έχει καταγραφεί χαμηλό ποσοστό συμμετοχής σε αντίστοιχες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες. Όσον αφορά το φοιτητικό σώμα, η προστιθέμενη αξία ενός προγράμματος που προσφέρεται σε άλλη γλώσσα διδασκαλίας δεν είναι πάντα εμφανής, εξ ου και διαπιστώνεται έλλειψη κινήτρων σε σχέση με τη συμμετοχή στα προγράμματα κινητικότητας Erasmus+. Ως εκ τούτου, η αύξηση της ροής πληροφόρησης σχετικά με τα πολλαπλά οφέλη της διεθνοποίησης θα πρέπει να καταλάβει σημαντική θέση στην μελλοντική ατζέντα της NEOLAIa.

7. Η **έρευνα** αποτελεί έναν ακόμη τομέα, ο οποίος απαιτεί περαιτέρω προσπάθεια. Τρεις κύριες προκλήσεις έχουν καταγραφεί σε αυτό το πεδίο: η προσέλκυση διεθνών ακαδημαϊκών και ερευνητών, το ζήτημα των δημοσιεύσεων και της εν γένει ερευνητικής παρουσίας στην αγγλική, εκτός των εθνικών ορίων, και η απουσία ερευνών και αναλυτικών αποτιμήσεων του εκάστου πλαισίου αναφοράς, προκειμένου να διευκολυνθεί η εισαγωγή μαθημάτων ειδικά προσαρμοσμένων στις δεδομένες ανάγκες. Η διαπίστωση αυτή συμβαδίζει με αποτελέσματα ερευνών που υπαγορεύουν την ανάγκη ευθυγράμμισης των μαθημάτων EMI με τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς εντοπίζεται αποδεδειγμένη αναντιστοιχία μεταξύ των πραγματικών αναγκών και αυτού που παρέχεται εν τέλει από τα εκπαιδευτικά προγράμματα EMI (Jiang et al., 2019). Με τον τρόπο αυτόν, θα είναι δυνατόν να υποστηριχθούν περισσότερα μαθήματα προσαρμοσμένα στην ιδιοσυστασία και τις ανάγκες του κάθε ιδρύματος αποσκοπώντας στη διασφάλιση της επιτυχούς υλοποίησης της EMI.

8. Ένα τελευταίο ζήτημα που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή αφορά στον ηγεμονικό ρόλο της αγγλικής γλώσσας. Έχουν καταγραφεί ζητήματα όπως η περιορισμένη δυνατότητα για τους κύριους συμμετέχοντες να μάθουν ξένες γλώσσες πέρα από την αγγλική, η ανάγκη να διαφοροποιηθεί το φάσμα των μαθημάτων που διδάσκονται μέσω άλλων ξένων γλωσσών και το αίτημα για την ενίσχυση των εθνικών επίσημων γλωσσών, σε αντιπαραβολή με το γεγονός ότι το διεθνές προφίλ των ιδρυμάτων μας προάγεται μέσω διδασκαλίας και των δημοσιεύσεων στην αγγλική. Η διαπίστωση αυτή συμβαδίζει με πρόσφατα επίσημα έγγραφα, τα οποία επισημαίνουν τους κινδύνους αναφορικά με την αποκλειστική χρήση της αγγλικής στη διδασκαλία, την έρευνα, τις δημοσιεύσεις και τη δικτύωση στην Ανώτατη Εκπαίδευση, εις βάρος των επίσημων/εθνικών, περιφερειακών ή μειονοτικών γλωσσών (ECSPM, 2024), καθώς και άλλων ξένων γλωσσών.

3. ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ

Βάσει αυτής της προηγηθείσας καταγραφής των τρεχουσών πρακτικών και προβληματισμών που έχουν αναπτυχθεί εντός των ιδρυμάτων της NEOLAIa, καθώς και των αποτελεσμάτων της επίσημης έρευνας που εξετάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα, θα υποδείξουμε τώρα τρόπους για την αντιμετώπιση των διαπιστωθέντων κενών και τη διατύπωση μιας κοινής γλωσσικής πολιτικής για τη Συμμαχία μας. Η εν λόγω πολιτική διαρθρώνεται σε τρεις κύριους πυλώνες: πιστοποίηση, εκπαίδευση και κίνητρα για καθεμία από τις τρεις βασικές ομάδες ενδιαφερομένων: το διδακτικό προσωπικό, το φοιτητικό σώμα και το διοικητικό προσωπικό, σύμφωνα με τις συστάσεις της CRUE (Conferencia de Rectores de las Universidades Españolas) (Bazo et al., 2017), πιστοποίηση (γλωσσική, διδακτικής μεθοδολογίας και προγράμματος σπουδών), εκπαίδευση (εντός της οποίας θα εμπίπτουν και οι ερευνητικές θεωρήσεις) και κίνητρα (εντός των οποίων η πληροφόρηση θα είναι επίσης ουσιαστική παράμετρος). Η NEOLAIa υποστηρίζει ενθέρμως την καθιέρωση μιας **κοινής, επίσημης, εναρμονισμένης και ρητής γλωσσικής πολιτικής σε όλα τα ιδρύματά μας**, η οποία θα πρέπει να στηριχτεί από τις εξής προτάσεις:

3.1. Πιστοποίηση

Σε συνάρτηση με τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα όσον αφορά την έλλειψη δεικτών για την αξιολόγηση γλωσσικής επάρκειας, την απουσία πιστοποίησης σε επίπεδο διδακτικής μεθοδολογίας, τις προκλήσεις που θέτει η δημιουργία νέων δίγλωσσων και πολυγλωσσικών αντικειμένων/μαθημάτων/προγραμμάτων σπουδών,

και την έλλειψη κριτηρίων αξιολόγησης ποιότητας, η αρχική αυτή ενότητα σκοπεύει να εισηγηθεί μία σειρά σαφών προτάσεων για την παροχή μιας ενοποιημένης, από πάνω προς τα κάτω προώθησης των ζητημάτων που αφορούν στην πιστοποίηση σε όλα τα ιδρύματά μας.

3.1.1. Διδακτικό προσωπικό

1. Καθιέρωση κοινών προϋποθέσεων γλωσσικής επάρκειας, προκειμένου να έχει το διδακτικό προσωπικό τη δυνατότητα να διδάξει μαθήματα σε ξένη γλώσσα. Το ελάχιστο επίπεδο θα πρέπει ιδανικά να είναι το C1⁷.
2. Εξασφάλιση ότι αυτό το βασικό επίπεδο πιστοποιείται επαρκώς μέσω κοινών αναγνωρισμένων επίσημων φορέων (π.χ., Cambridge, Trinity, ACLES, APTIS), περιορίζοντας τους άλλους μηχανισμούς που είχαν κατά καιρούς επιστρατευθεί για τη διαπίστευση του επιπέδου γλωσσομάθειας – εξαιρουμένων των «φυσικών» ομιλητών μιας γλώσσας.
3. Εφαρμογή ενός οριζόντιου και αυτοματοποιημένου διατομεακού συστήματος αναγνώρισης του επιπέδου γλωσσομάθειας σε όλα τα πανεπιστήμια της NEOLAIa.
4. Κατάρτιση ενός κοινού πιστοποιητικού για όλη τη NEOLAIa, το οποίο θα περιλαμβάνει ένα πλήθος γενικών, αλλά και ειδικότερων ακαδημαϊκών παραμέτρων σε επίπεδο γλωσσομάθειας, θεωρίας, μεθοδολογίας, συμπεριληπτικών αρχών και

⁷ Το πέμπτο επίπεδο στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ), που αντιστοιχεί σε προχωρημένη γνώση της γλώσσας.

Πιστοποίηση

Είναι υψίστης σημασίας η δημιουργία προτύπων με αμοιβαία αναγνώριση από τα μέλη της Συμμαχίας.

Εκπαίδευση

Σημαντικός στόχος είναι να δημιουργηθούν προγράμματα κατάρτισης για συγκεκριμένους κλάδους καθώς και για την επικοινωνιακή ικανότητα.

Κίνητρα

Η πιστοποίηση και η κατάρτιση πρέπει να υποστηρίζονται από κίνητρα, σύμφωνα με τις δυνατότητες κάθε ιδρύματος.

πρακτικών αξιολόγησης, τις οποίες οι διδάσκοντες και διδάσκουσες πρέπει να κατακτήσουν προκειμένου να είναι σε θέση να διδάξουν μαθήματα σε ξένη γλώσσα.

5. Διεύρυνση των επιλογών μαθημάτων που διδάσκονται σε γλώσσες πέραν της αγγλικής μέσω των Κέντρων Σύγχρονων Γλωσσών που είναι συνδεδεμένα με κάθε πανεπιστήμιο της NEOLAIa.

6. Σταδιακή αύξηση του αριθμού των μαθημάτων/ γνωστικών αντικειμένων/προγραμμάτων σπουδών που διδάσκονται σε ξένη γλώσσα.

7. Αύξηση του αριθμού των γλωσσών μέσω των οποίων προσφέρονται τα παραπάνω μαθήματα/γνωστικά αντικείμενα/προγράμματα πέρα από την ΔΜΑ.

8. Παροχή κοινών κατευθυντήριων γραμμών για Σχολές που επιδιώκουν να αυξήσουν τον αριθμό των δίγλωσσων μαθημάτων/γνωστικών αντικειμένων/προγραμμάτων, προκειμένου να διευκολυνθεί ο σχεδιασμός, η πιστοποίηση και η εφαρμογή τους.

9. Εισαγωγή και λειτουργία ενός συστήματος διασφάλισης ποιότητας για την εγγύηση της ορθής υλοποίησης των δίγλωσσων μαθημάτων/κλάδων/προγραμμάτων σπουδών. Μέσω του συστήματος αυτού θα επικυρωθούν οι δείκτες οι οποίοι θα καθορίσουν την κατάλληλη εφαρμογή των διδακτικών πρακτικών, θα καθοδηγήσουν τους λιγότερο έμπειρους διδάσκοντες στην αρχική ανάπτυξη των μαθημάτων τους και θα επιτρέψουν την απόκτηση σφραγίδας ποιότητας σε περιπτώσεις πλήρους υλοποίησης των εν λόγω κριτηρίων.

10. Υποστήριξη και ανάπτυξη των εθνικών γλωσσών, όταν και όπου αυτό είναι απαραίτητο, διασφαλίζοντας, προωθώντας και ενισχύοντας τη μητρική γλώσσα και επιτυγχάνοντας μια ισορροπία με την προώθηση προγραμμάτων σπουδών στην αγγλική και άλλες ξένες γλώσσες.

3.1.2. Φοιτητικό σώμα

1. Συνιστάται ένα ελάχιστο επίπεδο γλωσσικής επάρκειας για την πρόσβαση ή/και την απόκτηση πτυχίου, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού. Ιδανικά, θα πρέπει να είναι B1, B2 και C1, αντίστοιχα, αν και ορισμένοι τίτλοι σπουδών μπορούν επίσης να απαιτούν υψηλότερο επίπεδο.

2. Εξασφάλιση ότι αυτό το βασικό επίπεδο είναι επαρκώς πιστοποιημένο μέσω κοινώς αναγνωρισμένων επίσημων φορέων (π.χ., Cambridge, Trinity, ACLES, APTIS).

3. Αύξηση της προσφοράς μαθημάτων ή σεμιναρίων σε ξένες γλώσσες πέραν της αγγλικής μέσω των Κέντρων Σύγχρονων Γλωσσών που είναι συνδεδεμένα με κάθε πανεπιστήμιο της NEOLAIa.

4. Αύξηση του ποσοστού των πιστωτικών μονάδων που αφιερώνονται στη γλωσσική επάρκεια στα επίσημα προγράμματα σπουδών.

5. Θέσπιση, όπου είναι δυνατό, υποχρεωτικών μαθημάτων, θεματικών ενοτήτων ή εξαμήνων στην αγγλική γλώσσα, ενσωματωμένων στα επίσημα προγράμματα σπουδών.

6. Συμπερίληψη του πιστοποιημένου γλωσσικού επιπέδου των αποφοίτων στο Ευρωπαϊκό Παράρτημα Διπλώματος, καθώς και αναγραφή της συμμετοχής τους σε Erasmus+ ή παρεμφερή προγράμματα κινητικότητας, με σκοπό να δοθεί μεγαλύτερη ορατότητα στην προστιθέμενη αξία της επίσημης γλωσσικής επάρκειας μέσω αυτών των ενεργειών.

3.1.3. Διοικητικό προσωπικό

1. Προσδιορισμός και αποτύπωση των διοικητικών θέσεων στις οποίες είναι απαραίτητη η χρήση ξένων γλωσσών.

2. Διευκόλυνση της πιστοποίησης του γλωσσικού επιπέδου του διοικητικού προσωπικού μέσω επίσημων μηχανισμών. Ιδιαίτερα στην περίπτωση διοικητικού προσωπικού που εμπλέκεται σε διεθνοποιητικές πρωτοβουλίες ή έρχεται σε επαφή με ομιλητές ξένων γλωσσών λόγω της φύσης του αντικειμένου της εργασίας του.

3. Διερεύνηση της δυνατότητας υποχρεωτικών γλωσσικών απαιτήσεων (B2 ή C1, ανάλογα με την παρεχόμενη υπηρεσία) ως προϋπόθεσης για την ανέλιξη ή προαγωγή στις συγκεκριμένες θέσεις.

4. Αύξηση της προσφοράς γλωσσικών μαθημάτων ή σεμιναρίων, εκτός της αγγλικής, μέσω των Κέντρων Σύγχρονων Γλωσσών που είναι συνδεδεμένα με κάθε πανεπιστήμιο της NEOLAIa.

3.2. Εκπαίδευση

Αντανακλώντας άμεσα τις ανάγκες που μόλις εντοπίστηκαν σε ό,τι αφορά τη γλωσσική ανάπτυξη, τη διδακτική μεθοδολογία και τα ζητήματα έρευνας, η κάτωθι σημαντική ενότητα προτείνει μία σειρά από κατευθυντήριες γραμμές, επί των οποίων θα βασιστούν οι αποφάσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή της κοινής μας γλωσσικής πολιτικής. Είναι και πάλι θεμελιωμένες στην πιο σύγχρονη εξειδικευμένη βιβλιογραφία, η οποία έχει αποκαλύψει την ανάγκη ενίσχυσης της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα σε δύο τομείς γλωσσικής επάρκειας: τον εξειδικευμένο εγγραμματισμό στο αντικείμενο (Jiang et al., 2019) και την ακαδημαϊκή επάρκεια επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης (Kim et al., 2018). Τα παραπάνω δύνανται να ενσωματωθούν στην Αγγλική για Ειδικούς Σκοπούς (ESP) ή στη Γνωστική Ακαδημαϊκή Γλωσσική Επάρκεια (CALP) (Cummins, 1999) και στην Αγγλική για Ακαδημαϊκούς Σκοπούς (EAP) ή σε Βασικές Δεξιότητες Διαπροσωπικής Επικοινωνίας (BICS) (Cummins, 1999). Αμφότερες καλούνται να ενσωματωθούν στα προγράμματα διδασκαλίας στην αγγλική (EMI). Εκτός από τα γλωσσικά ζητήματα, έχουν καταγραφεί ορισμένες ακόμη σημαντικές πτυχές οι οποίες οφείλουν να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των μαθημάτων που παρέχονται σε διδάσκοντες EMI (Dafouz, 2018; Kim et al., 2018). Μεταξύ αυτών αναφέρονται, η (μετ)εκπαίδευση στη διδακτική μεθοδολογία, ο σχεδιασμός και η επικαιροποίηση εκπαιδευτικού υλικού, η προσομοιωμένη διδασκαλία προτύπων περιπτώσεων EMI μέσω αυθεντικών μικρο-διδασκαλιών, η επιπρόσθετη υποστήριξη στην τάξη από υψηλής επάρκειας ομιλητές της γλώσσας, η παροχή ανατροφοδότησης από ειδικούς και οι ευκαιρίες για αναστοχαστικές πρακτικές επί ιδεολογικών και ταυτοτικών ζητημάτων που αφορούν τη διδασκαλία. Ως εκ τούτου, ακολουθούν οι εξής προτάσεις για κάθε κατηγορία:

3.2.1. Διδακτικό προσωπικό

1. Παροχή σε συστηματική βάση μαθημάτων επιμόρφωσης για το προσωπικό που υλοποιεί ή επιδιώκει να υλοποιήσει μαθήματα σε άλλη γλώσσα. Τα μαθήματα αυτά θα πρέπει να καλύπτουν:

- **Γλωσσική αναβάθμιση:** Η τελευταία θα πρέπει να αφορά όχι μόνο τη γενική γλώσσα, αλλά και την επικοινωνιακή αλληλεπιδραστική ακαδημαϊκή ικανότητα, καθώς και τους

ειδικούς εγγραμματισμούς. Η προφορά και οι παραγωγικές δεξιότητες θα πρέπει επίσης να κατέχουν εξέχουσα θέση στην προσφορά αυτών των μαθημάτων.

- **Φοιτητοκεντρικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις και νέα τεχνολογικά περιβάλλοντα μάθησης:** Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται η δραστηριοκεντρική μέθοδος, η μάθηση με βάση τη μέθοδο του πρότζεκτ, η μάθηση με επίκεντρο το πρόβλημα, η συνεργατική μάθηση, η πολλαπλή νοημοσύνη, το μοντέλο της ανεστραμμένης τάξης, η παιχνιδοποίηση, οι επιλογές ΤΠΕ και τα μαθησιακά περιβάλλοντα. Θα πρέπει επίσης να διαμορφωθούν παιδαγωγικοί χώροι που θα επιτρέπουν στους/στις εκπαιδευτικούς να μοιράζονται τις ανησυχίες και τις εμπειρίες τους, να μαθαίνουν από τις βέλτιστες πρακτικές των άλλων και να εξασκούνται σε αυθεντικές καταστάσεις μικροδιδασκαλίας της ξένης γλώσσας.

- **Το θεωρητικό υπόβαθρο της δι- και πολυγλωσσικής εκπαίδευσης:** Θα πρέπει να παρασχεθεί ένα στέρεο θεωρητικό υπόβαθρο σχετικά με τις διαφορές μεταξύ CLIL, ICLHE και EMI. Τα εθνικά πλαίσια γλωσσικής πολιτικής και τα πορίσματα που θα αντληθούν από την εμπειρία αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση της πληροφόρησης σχετικά με τη δίγλωσση εκπαίδευση και στην κατάρτιση των ψευδών μύθων που διαδίδονται γύρω από αυτή.

- **Προσέγγιση της πολυμορφίας στην πολυγλωσσική εκπαίδευση:** Προκειμένου να προσαρμοστεί η διδασκαλία στη νέα έννοια της ποικιλομορφίας στη δι- και πολυγλωσσική εκπαίδευση, η οποία υπερβαίνει τις ανάγκες της ειδικής εκπαίδευσης και περιλαμβάνει επίσης διαφορετικά μαθησιακά πρότυπα, επίπεδα επίδοσης, ρυθμούς μάθησης και κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά υπόβαθρα (βλ. Perez Cañado, 2023), πρέπει να παρέχεται κατάρτιση σχετικά με διάφορους τύπους υποστηρικτικής μάθησης, τεχνικές συνεργατικής μάθησης, την ανάπτυξη διαφορετικών τύπων ομαδοποίησης και τρόπων μάθησης, την υποστήριξη στη δημιουργία ή προσαρμογή υλικού και τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων κλιμακούμενων επιπέδων.

- **Η ευθυγράμμιση της διδασκαλίας και της αξιολόγησης:** Τέλος, θα πρέπει να εξεταστούν οι διαφορές μεταξύ αξιολόγησης, εκτίμησης και δοκιμής και να αξιοποιηθεί μια συστημική-λειτουργική προσέγγιση της αξιολόγησης προκειμένου να αξιολογούνται ταυτόχρονα ακαδημαϊκές και γνωστικές δεξιότητες. Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν διαφοροποιημένα εργαλεία αξιολόγησης και να παρέχονται ευκαιρίες για αναστοχαστική πρακτική.

2. Πρόβλεψη επιλογών συμβουλευτικής και ανατροφοδότησης για λιγότερο έμπειρους διδάσκοντες ή για εκείνους που επιθυμούν να εποπτεύονται από συμβούλους, προκειμένου να λάβουν συστάσεις σχετικά με τη διδασκαλία τους.

3. Καθιέρωση προγράμματος καθοδήγησης από μέντορα και παρακολούθησης διδασκαλίας, βάσει του οποίου οι πιο έμπειροι εκπαιδευτικοί στη διδασκαλία μέσω ξένης γλώσσας συνοδεύουν και παρακολουθούν συναδέλφους τους που μόλις ξεκινούν ή χρειάζονται περισσότερη καθοδήγηση σε αυτόν τον τομέα.

4. Παροχή επιπρόσθετης υποστήριξης στα μαθήματα που υλοποιούνται μέσω άλλης γλώσσας μέσω του ρόλου του βοηθού γλωσσομάθειας, που θα παρέχει τριπλή υποστήριξη: θα επιβλέπει τον σχεδιασμό της εκπαιδευτικής ύλης και θα συμβάλλει στην αναθεώρησή της, θα αποτελεί δεξαμενή επικαιροποιημένων βασικών δεξιοτήτων διαπροσωπικής επικοινωνίας και κατάλληλης προφοράς και θα λειτουργεί ως κόμβος συνάντησης των πολιτιστικών διαστάσεων των κοινωνιών που συνδέονται με τη συγκεκριμένη γλώσσα.

5. Ενίσχυση όλων των ως άνω επιλογών στην αγγλική και διεύρυνση της ανάπτυξής τους σε άλλες ξένες γλώσσες.

6. Παροχή αυξημένων ευκαιριών για την πραγματοποίηση διεθνών εκπαιδευτικών επισκέψεων σε πανεπιστήμια, με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, τη συμμετοχή σε διεθνείς διδακτικές εμπειρίες και την ανάπτυξη κοινών εκπαιδευτικών έργων.

7. Αύξηση και ενδυνάμωση των προγραμμάτων κινητικότητας που προσφέρουν γλωσσική εκπαίδευση στο εξωτερικό.

8. Δημιουργία διατμηματικών Μικτών Εντατικών Προγραμμάτων (BIPs) για την προώθηση της διεθνοποίησης μέσω της λειτουργίας Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης και της ενίσχυσης φοιτητοκεντρικών μεθοδολογιών που αξιοποιούν την τεχνολογία.

9. Διαμόρφωση ενός κοινού συστήματος αξιολόγησης ποιότητας για τα προσφερόμενα μαθήματα μέσω έγκυρων εξωτερικών αξιολογητών (βλ., π.χ., Perez Cañado, 2020), προκειμένου να προσαρμοστούν ή να αναμορφωθούν, σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες.

10. Καθιέρωση ενός ισχυρού, κοινού συστήματος πρόσκλησης και πρόσληψης επισκεπτών καθηγητών, προκειμένου να προσελκυστούν υψηλής ποιότητας διεθνείς ακαδημαϊκοί και ερευνητές.

11. Διεξαγωγή αναλυτικής έρευνας εκπαιδευτικών αναγκών, με γνώμονα το περιεχόμενο, βάσει των οποίων θα σχεδιαστούν προσαρμοσμένα μαθήματα για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, με τη χρήση κοινών εργαλείων (βλ., π.χ., Perez Cañado, 2020) και μεθοδολογική τριγωνοποίηση (π.χ., ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις και πρωτόκολλα παρατήρησης).

3.2.2. Φοιτητικό σώμα

1. Αύξηση του αριθμού των προσφερόμενων προσαρμοσμένων μαθημάτων για την ενίσχυση γλωσσικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Σύμφωνα με την πρόσφατη έρευνα και την κοινή αποτύπωση των αναγκών, αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν: Έμφαση στις παραγωγικές δεξιότητες και, ιδιαίτερα, στην προφορική έκφραση, τη γενική γλωσσομάθεια για την πραγματοποίηση προφορικών παρουσιάσεων και την ειδική γλωσσομάθεια στην τάξη με σκοπό την αλληλεπίδραση; Προφορά; Ακαδημαϊκή γραφή; Τήρηση σημειώσεων; Μαθήματα σχετιζόμενα με το αντικείμενο των σπουδών και αφορούν ακαδημαϊκές δεξιότητες οι οποίες συνδέονται με μαθήματα που διδάσκονται σε ξένη γλώσσα; Διαπολιτισμική επάρκεια.

2. Προσφορά μαθημάτων γλωσσικής εμβάπτισης.

3. Παροχή συμπληρωματικών γλωσσικών μαθημάτων στο εξωτερικό.

4. Ενίσχυση της προσφοράς κινητικότητας για τους φοιτητές.

3.2.3. Διοικητικό Προσωπικό

1. Προσφορά ειδικών μαθημάτων προφορικής επικοινωνίας για τη διαχείριση τηλεφωνικών κλήσεων, την εξυπηρέτηση διεθνών φοιτητών και την αλληλεπίδραση με επισκέπτες καθηγητές.

2. Παροχή ειδικών μαθημάτων γραπτής επικοινωνίας για τη διαχείριση ακαδημαϊκών πληροφοριών μέσω email, τη σύνταξη διοικητικών και ακαδημαϊκών εγγράφων στη ξένη γλώσσα, τη σύνταξη ενημερωτικών φυλλαδίων στη ξένη γλώσσα ή τη μετάφραση περιεχομένων ιστοσελίδων.

3. Οργάνωση επισκέψεων σε πανεπιστήμια του εξωτερικού για την παρατήρηση και συνεργασία σε διοικητικές εργασίες που σχετίζονται με τις διαδικασίες διεθνοποίησης.

4. Προώθηση συμμετοχής σε προγράμματα κινητικότητας και πρωτοβουλίες διεθνοποίησης στο εσωτερικό των ιδρυμάτων, προκειμένου να εμπλακεί ο διοικητικός τομέας στη διεθνοποίηση των πανεπιστημίων μας, διασφαλίζοντας την προτεραιότητα του προσωπικού που δεν έχει συμμετάσχει στο παρελθόν σε συναφή προγράμματα, έτσι ώστε όλα τα μέλη του προσωπικού να έχουν ίσες ευκαιρίες να ωφεληθούν από μια περίοδο κινητικότητας.

3.3. Κίνητρα

Τέλος, η δημιουργία ενός ισχυρού προγράμματος κινήτρων είναι καθοριστική σε κάθε προσπάθεια γλωσσικής πολιτικής για την προώθηση των γλωσσών με σκοπό τη διεθνοποίηση. Απαιτώντας άμεσα τα αποτελέσματα της καταγραφής και της έρευνας σε αυτόν τον τομέα, όπως συνοψίζονται στην ενότητα «Προκλήσεις», υποστηρίζονται τα ακόλουθα συγκεκριμένα κίνητρα στο πλαίσιο της NEOLAIa για εκάστη εκ των βασικών ομάδων. Ερείδονται σε επτά κύριους άξονες: υποστήριξη, εκπαίδευση, κινητικότητα, οικονομικά κίνητρα, εκπώσεις διδάκτρων, διεύρυνση των προγραμμάτων EMI (και άλλων γλωσσών) και πληροφόρηση.

3.3.1. Διδακτικό προσωπικό

1. Παροχή πρόσθετης υποστήριξης στην τάξη από βοηθούς γλωσσομάθειας με υψηλή επάρκεια, οι οποίοι θα έχουν τη δυνατότητα να λειτουργούν επικουρικά και να συμβάλλουν στη διόρθωση των γραπτών κειμένων.

2. Προσφορά υποστήριξης και καθοδήγησης για τις Σχολές που επιθυμούν να καταρτίσουν ή να επεκτείνουν προγράμματα σπουδών στα αγγλικά ή σε άλλη ξένη γλώσσα.

3. Ενίσχυση των προγραμμάτων γλωσσικής επιμέλειας και αναθεώρησης (για ακαδημαϊκά κείμενα, τελικές εκθέσεις, συμβόλαια, πατέντες, ερευνητικές προτάσεις, ερευνητικά αποτελέσματα, και οποιαδήποτε άλλα έγγραφα σχετικά με τη

διδασκαλία, την έρευνα ή τη μεταφορά γνώσης) και παροχή κινήτρων για δημοσιεύσεις στα αγγλικά και σε άλλες ξένες γλώσσες, προκειμένου να ενισχυθεί η διεθνής παραγωγή και διάχυση της έρευνας.

4. Εντατικοποίηση των προσφερόμενων επιλογών επιμόρφωσης, ειδικά σε προχωρημένο επίπεδο και μέσω ταχύρρυθμων μαθημάτων.

5. Αύξηση των ευκαιριών συμμετοχής σε προγράμματα κινητικότητας που παρέχουν (μετ) εκπαίδευση στη γλωσσομάθεια και στη διδακτική μεθοδολογία στο εξωτερικό.

6. Κίνητρα για εγγραφή σε μαθήματα και σεμινάρια επιμόρφωσης με σκοπό την πρόσληψη, πιστοποίηση και προαγωγή.

7. Διευκόλυνση χρηματοδότησης για τα προγράμματα μετεκπαίδευσης στη γλωσσομάθεια και στις διδακτικές δεξιότητες.

8. Μείωση των τελών, παραβόλων και διδάκτρων για τις εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας και διασφάλιση πιστοποίησης γλωσσικής επάρκειας σε κάθε πανεπιστήμιο.

9. Παροχή οικονομικής υποστήριξης για την αγορά υλικών και πόρων στην ξένη γλώσσα για εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν σε δίγλωσσες/πολύγλωσσικές πρωτοβουλίες.

10. Εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών εργασίας και παροχή, όπου είναι δυνατόν, αυξημένων αποδοχών για εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται στη διδασκαλία δίγλωσσων ή πολύγλωσσων προγραμμάτων.

11. Διασφάλιση συστήματος μείωσης διδάκτρων για την υλοποίηση μαθημάτων στα αγγλικά μέσω EMI ή σε άλλη ξένη γλώσσα, με όρους αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων.

12. Μείωση του μεγέθους των δίγλωσσων/πολύγλωσσων ομάδων και άρση των περιορισμών του ελαχίστου αριθμού συμμετεχόντων φοιτητών σε γλωσσικά μαθήματα.

13. Προτεραιότητα σε εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσα προγράμματα για την απόκτηση ανταγωνιστικών χρηματοδοτήσεων, υποτροφιών, μαθημάτων ή

προγραμμάτων διεθνούς κινητικότητας εντός κάθε πανεπιστημίου.

14. Επέκταση του αριθμού των διδακτικών αντικειμένων που παρέχονται στην αγγλική ή άλλη ξένη γλώσσα σε ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών και εφαρμογή τους ανεξάρτητα από τη συμμετοχή ξένων φοιτητών, με στόχο την ενθάρρυνση της κατ' οίκον διεθνοποίησης.

15. Ενίσχυση της πληροφόρησης για τα οφέλη της δίγλωσσας/πολύγλωσσικής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα (γλωσσικό, θεματικό, γνωστικό, κινήτρων), καταρρίπτοντας ψευδείς μύθους, ώστε να εξασφαλιστεί η υποστήριξη από όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.

3.3.2. Φοιτητικό σώμα

1. Προσφορά πλήρως επιδοτούμενων μαθημάτων ξένων γλωσσών ή μαθημάτων με μειωμένα δίδακτρα για φοιτητές και φοιτήτριες, κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο πανεπιστήμιο.

2. Μείωση ή εξάλειψη παραβόλων ή άλλων τελών για εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας κατά προτίμηση από το επίπεδο B1 και άνω.

3. Παροχή εισαγωγικών μαθημάτων για φοιτητές και φοιτήτριες που ξεκινούν να φοιτούν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσικά προγράμματα σπουδών, τα οποία διδάσκονται στην αγγλική γλώσσα (EMI) ή άλλη ξένη γλώσσα σε κάθε πανεπιστήμιο, με σκοπό να τους προσφερθεί η απαραίτητη επικοινωνιακή εργαλειοθήκη που θα τους στηρίξει στην επιτυχή παρακολούθηση του προγράμματος.

4. Δημιουργία πρακτικών γλωσσικής υποστήριξης για φοιτητές και φοιτήτριες που συμμετέχουν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσικά προγράμματα σπουδών καθ' όλη τη διάρκειά τους.

5. Σύναψη συνεργασιών μεταξύ ξένων και γηγενών φοιτητών μέσω του μοντέλου tandem και διοργάνωση δραστηριοτήτων γλωσσικής ανταλλαγής.

6. Προώθηση του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μητρικής Γλώσσας (21 Φεβρουαρίου) και της Ευρωπαϊκής Ημέρας Γλωσσών (26 Σεπτεμβρίου).

7. Προτεραιότητα σε φοιτητές και φοιτήτριες που συμμετέχουν σε δίγλωσσα/πολύγλωσσα προγράμματα

σπουδών για πρόσβαση σε προγράμματα κινητικότητας για σπουδές και πρακτική άσκηση Erasmus+ και άλλα προγράμματα διεθνούς κινητικότητας.

8. Προσφορά θεσμικής υποστήριξης για την ενίσχυση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών μέσω ενός συστήματος συνδυασμού φοιτητών προερχόμενων από διαφορετικά προγράμματα σπουδών σε οικονομικά αποδοτικές ομάδες, με στόχο τη διευκόλυνση της παρακολούθησης και της συμμετοχής.

9. Περαιτέρω προώθηση ήδη υφιστάμενων διεθνών προγραμμάτων κινητικότητας, όπως οι Βασικές Δράσεις.

3.3.3. Διοικητικό προσωπικό

1. Μείωση ή ελαχιστοποίηση διδάκτρων, παραβόλων ή άλλων τελών για τη συμμετοχή σε μαθήματα γλωσσικής εκπαίδευσης και εξετάσεις πιστοποίησης γλωσσομάθειας.

2. Προώθηση της πιστοποίησης γλωσσικής επάρκειας μεταξύ του διοικητικού προσωπικού στα πανεπιστήμια NEOLAIa.

3. Συμπερίληψη της γλωσσικής πιστοποίησης (B2-C1-C2) και της παρακολούθησης μαθημάτων ως συγκεκριμένα κριτήρια για σκοπούς πρόσληψης, ανέλιξης και προαγωγής.

4. Προτεραιότητα σε προσωπικό με αναγνωρισμένο επίπεδο ξένης γλώσσας για πρόσβαση σε υποτροφίες, μαθήματα και διεθνή προγράμματα κινητικότητας που προσφέρονται από τα πανεπιστήμιά μας.

5. Διευκόλυνση της παρακολούθησης μαθημάτων γλωσσικής πιστοποίησης από το διοικητικό προσωπικό (κατά προτίμηση επιπέδου B2 και άνω) κατά τις εργάσιμες ώρες.

6. Περαιτέρω προώθηση ήδη υφιστάμενων διεθνών προγραμμάτων κινητικότητας, όπως οι Εβδομάδες Προσωπικού.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα Λευκή Βίβλος για τη Γλωσσική Πολιτική της πανεπιστημιακής συμμαχίας NEOLAIa αποτελεί μια ρητή δήλωση της αποστολής της σχετικά με τον ρόλο των γλωσσών, της διδασκαλίας μέσω της αγγλικής, της πολυγλωσσίας και της διαπολιτισμικότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Βασισμένο στην εις βάθος αποτύπωση προηγούμενων πρακτικών διεθνοποίησης εντός των πανεπιστημίων της NEOLAIa και στην εκτενή ανάλυση της τελευταίας εξειδικευμένης βιβλιογραφίας επί του θέματος, το έγγραφο αυτό μας επέτρεψε να καθορίσουμε την αρχική βάση αναφοράς από την οποία εκκινούμε (με πέντε κύριες κατευθυντήριες γραμμές να έχουν αναγνωρισθεί εντός των σχεδίων διεθνοποίησης της NEOLAIa), να προσδιορίσουμε τους κύριους προβληματισμούς που επηρεάζουν την πολιτική γλωσσών στα ιδρύματά μας (οι οποίες εστιάζουν σε οκτώ κύριους τομείς) και να χαράξουμε τις μελλοντικές διαδρομές προς την πρόοδο (σε τρεις κύριους άξονες - πιστοποίηση, εκπαίδευση και κίνητρα - και για τρεις κύριους φορείς - διδακτικό προσωπικό, φοιτητικό σώμα και διοικητικό προσωπικό).

Η πανεπιστημιακή συμμαχία NEOLAIa υποστηρίζει όλες τις δράσεις που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο, τις οποίες σκοπεύει να υλοποιήσει μέσω των επιμέρους εργασιών, οροσήμων και παραδοτέων που προβλέπονται στην Ενότητα Εργασίας 7. Αρχικά, τα πρώτα μας ορόσημα (**δύο συμπόσια για τη γλωσσική πολιτική**) θα στοχεύσουν στην αύξηση των εκπαιδευτικών επιλογών στον τομέα της γλωσσομάθειας, με στόχο την ευρύτερη αποδοχή, θα προωθήσουν τη συγκέντρωση της έρευνας στο μέτωπο αυτό και την ενίσχυση των διεθνών ερευνητικών δικτύων και θα ενθαρρύνουν τη συζήτηση σχετικά με το πώς να επιτευχθεί μια ισοσταθμισμένη ισορροπία μεταξύ EMI και πολυγλωσσίας. Στη συνέχεια, θα τεθούν στο στόχαστρο τα ζητήματα καθορισμού δεικτών γλωσσικής και μεθοδολογικής

επάρκειας από το διδακτικό προσωπικό μέσω του **Κοινού Χάρτη για τη Γλωσσική Πολιτική και τα Κριτήρια Πιστοποίησης Προσωπικού**, που αποτελεί το δεύτερο ορόσημό μας. Η εκπαίδευση στους πέντε κύριους διαπιστωμένους άξονες θα υλοποιηθεί χάρη στο **Κοινό Πιστοποιητικό Πιστοποίησης για την Πολυγλωσσική Εκπαίδευση** (παραδοτέο 2), το οποίο θα περιλαμβάνει πέντε μαθήματα των 20 ωρών και θα επιδιώξει επίσης τη θεσμοθέτηση της επίσημης πιστοποίησης της γλωσσικής και μεθοδολογικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν σε προγράμματα EMI σε όλα τα πανεπιστήμιά μας. Η υποστήριξη για τους/τις εκπαιδευτικούς θα προκύψει μέσω του **LAEP (Πρόγραμμα Ανταλλαγής Βοηθών Διδασκαλίας Γλωσσών)**, το οποίο θα δοκιμαστεί ταυτόχρονα με το Κοινό Πιστοποιητικό Πιστοποίησης, χάρη στο οποίο δύο βοηθοί γλωσσομάθειας ανά χώρα θα προσφέρουν υποστήριξη σε γλωσσικό και πολιτιστικό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο διδακτικής ύλης για τα θέματα EMI σε όλα τα ΑΕΙ μας. Και τέλος, το **LACE (Πρόγραμμα Γλωσσικής και Πολιτιστικής Ανταλλαγής)** θα προωθήσει τη διδασκαλία άλλων γλωσσών πλην της αγγλικής μέσω των Κέντρων Σύγχρονων Γλωσσών των πανεπιστημίων μας, αξιοποιώντας τη μακροχρόνια παραμονή βοηθών διδασκαλίας γλωσσών μέσω του LAEP.

Ευελπιστούμε ότι οι προτάσεις που περιγράφονται σε αυτό το έγγραφο και οι πρωτοβουλίες που θα υλοποιηθούν μέσω της Ενότητας Εργασίας 7 θα λειτουργήσουν ως θεμέλια για μια εναρμονισμένη γλωσσική πολιτική στα ιδρύματά μας και θα θέσουν τη βάση για την καθιέρωση συγκεκριμένων μέτρων που θα επιτρέψουν στη διεθνοποίηση να πορευθεί σταθερά και απρόσκοπτα εντός της Συμμαχίας NEOLAIa.

Βιβλιογραφία

B

Ball, P., & Lindsay, D. (2013). Language demands and support for English-medium instruction in tertiary education: Learning from a specific context. In A. Doiz, D. Lasagabaster & J. M. Sierra (Eds.), *English-medium instruction at universities* (pp. 44-61). Multilingual Matters.

Bazo, P., González, D., Centellas, A., Dafouz, E., Fernández, A., & Pavón, V. (2017). Linguistic policy for the internationalisation of the Spanish university system: A framework document. CRUE.

Beelen, J., & Jones, E. (2015). Redefining Internationalization at Home. In A. Curaj, L. Matei, R. Pricopie, J. Salmi, & P. Scott (Eds.), *The European Higher Education Area: Between critical reflections and future policies* (pp. 59-72). Springer International Publishing.

Briggs, J. G., Dearden, J., & Macaro, E. (2018). English medium instruction: Comparing teacher beliefs in secondary and tertiary education. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 8(3), 673–96.

Bukve, T. (2018). Students' perspectives on English medium instruction: A survey-based study at a Norwegian university. *Nordic Journal of English Studies*, 17(2), 215–242.

C

Civan, A., & Coşkun, A. (2016). The effect of the medium of instruction language on the academic success of university students. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16, 1981–2004.

Cots, J. M. (2013). Introducing English-medium instruction at the University of Lleida, Spain: Intervention, beliefs and practices. In A. Doiz, D. Lasagabaster & J. M. Sierra (Eds.), *English-medium instruction at universities* (pp. 106–128). Multilingual Matters.

Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge University Press.

Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. Council of Europe Publishing.

Cummins, J. (1999). *BICS and CALP: Clarifying the distinction* (Report No. ED438551). ERIC Clearinghouse on Languages and Linguistics.

D

Dafouz, E. (2018). English-medium instruction and teacher education programmes in higher education: Ideological forces and imagined identities at work. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 21(5), 540–552.

Dafouz, E., & Camacho-Miñano, M. M. (2016). Exploring the impact of English-medium instruction on university student academic achievement: The case of accounting. *English for Specific Purposes*, 44, 57–67.

Dalton-Puffer, C. (2012). A postscript on institutional motivations, research concerns and professional implications. In U. Smit & E. Dafouz (Eds.), *AILA Review 25. Integrating content and language in higher education. Gaining insights into English-medium instruction at European universities* (pp. 101–103). John Benjamins.

Dearden, J., & Macaro, E. (2016). Higher education teachers' attitudes towards English medium instruction: A three-country comparison. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 6(3), 455–486.

de Wit, H., Hunter, F., Howard, L., & Egron-Polak, E. (2015). *Internationalisation of Higher Education*. European Parliament. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540370/IPOL_STU\(2015\)540370_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540370/IPOL_STU(2015)540370_EN.pdf)

Doiz, A., & Lasagabaster, D. (2018). Teachers' and students' second language motivational self-system in English-medium instruction: A qualitative approach. *TESOL Quarterly*, 52(3), 657–679.

E

European Civil Society Platform. (2024). *Declaration for multilingualism in higher education*. <https://ecspm.org/wp-content/uploads/2023/04/ECSPM-declaration-for-multilingualism-in-HE-20230417.pdf>.

European Commission / EACEA / Eurydice. (2023). *Key data on teaching languages at school in Europe – 2023 edition*, Eurydice report. Publications Office of the European Union.

H

Halbach, A., & Lázaro, A. (2015). *La acreditación del nivel de lengua inglesa en las universidades españolas: Actualización 2015*. British Council.

Heggernes, S. L. (2021). A critical review of the role of texts in fostering intercultural communicative competence in the English language classroom. *Educational Research Review*, 33, 100390. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100390>

J

Jiang, L., Zhang, L. J., & May, S. (2019). Implementing English-medium instruction (EMI) in China: Teachers' Practices and perceptions, and students' learning motivation and needs. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 22(2), 107–119.

K

Karakas, A. (2017). The forgotten voices in higher education: Students' satisfaction with English-medium instruction. *Journal of English as an International Language*, 12(1), 1–14.

Kim, J., Kim, E. G., & Kweon, S. O. (2018). Challenges in implementing English-medium instruction: Perspectives of humanities and social sciences professors teaching engineering students. *English for Specific Purposes*, 51(1), 111–123.

L

Lasagabaster, D. (2019). The impact of the spread of English-medium instruction on Spanish universities. *Language Teaching*, 52(2), 241–247.

M

Macaro, E. (2019). English medium instruction: Global views and countries in focus. *Language Teaching*, 52(2), 231–232.

Macaro, E., Curle, S., Pun, J., Jiangshan, A., & Dearden, J. (2018). A systematic review of English medium instruction in higher education. *Language Teaching*, 51(1), 36–76.

Margić, B. D., & Vodopija-Krstanović, I. (2018). Language development for English-medium instruction: Teachers' perceptions, reflections and learning. *Journal of English for Academic Purposes*, 35(1), 31–41.

O

O'Dowd, R. (2018). The training and accreditation of teachers for English medium instruction: An overview of practice in European universities. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 21(5), 553–563.

Ozer, O., & Bayram, N. (2019). Students' experiences of English-medium courses at tertiary level: A case in Turkey. *International Online Journal of Educational Sciences*, 11(1), 61–70.

P

Pavón, V. (2020). The role of languages in the internationalisation of higher education: institutional challenges. In R. Rubio & D. Coyle (Eds.), *Quality of Bilingual Programmes in Higher Education* (pp. 96–114). Multilingual Matters.

Pavón, V. & Ellison, M. (2021). Implementing EMI in higher education: language use, language research and professional development. In D. Lasagabaster and A. Doiz (Eds.), *Language Use in English-Medium Instruction at University International Perspectives on Teacher Practice* (pp. 193–212). Routledge.

Pecorari, D., & Malmström, H. (2018). At the crossroads of TESOL and English medium instruction. *TESOL Quarterly*, 52(3), 497–515.

Pérez Cañado, M. L. (2020). Addressing the research gap in teacher training for EMI: An evidence-based teacher education proposal in monolingual contexts. *Journal of English for Academic Purposes*, 48, 1–22.

Pérez Cañado, M. L. (2023). Inclusion and diversity in bilingual education: A European comparative study. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* 26(9), 1129–1145.

S _____

Schmidt-Unterberger, B. (2018). The English-medium paradigm: A conceptualisation of English-medium teaching in higher education. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 21(5), 527–539.

Smit, U., & Dafouz, E. (2012). Integrating content and language in higher education: An introduction to English-medium policies, conceptual issues and research practices across Europe. In U. Smit & E. Dafouz (Eds.), *AILA Review 25. Integrating content and language in higher education. Gaining insights into English-medium instruction at European universities* (pp. 1–12). John Benjamins.

T _____

Tsui, C. (2018). Teacher efficacy: A case study of faculty beliefs in an English-medium instruction teacher training program. *Taiwan Journal of TESOL*, 15(2), 101–128.

Tuomainen, S. (2018). Supporting non-native university lecturers with English-medium instruction. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 10(3), 230–242.

V _____

van der Worp, K. (2017). English medium instruction: A way towards linguistically better prepared professionals in the Basque Autonomous Community? *International Journal of Multilingualism*, 14(1), 53–68.

Z _____

Zenkova, T., & Khamitova, G. (2018). English medium instruction as a way to internationalization of higher education in Kazakhstan: An opinion survey in the innovative university of Eurasia. *E-TEALS*, 8, 126–158.